

CONSTANTIN GEORGESCU

**RELAȚII ECONOMICE
ROMÂNNO-CHINEZE,
TRECUT ȘI OPORTUNITĂȚI
DE RELANSARE**

Copyright © 2013, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GEORGESCU, CONSTANTIN

**Relații economice româno-chineze, trecut și
oportunități de relansare / Constantin Georgescu. -**
București : Pro Universitaria, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-641-6

338(487:510)

INTRODUCERE

Dezvoltarea economică spectaculoasă a Chinei

La sfârșitul anilor 1970, Deng Xiaoping a hotărât să angajeze China pe calea liberalizării economice. Creșterea economică din ultimii treizeci și cinci de ani a determinat transformarea din temelii a economiei, potențialul de dezvoltare fiind încă imens. Strategiile economice pentru care au optat autoritățile au provocat deja o serie de dezechilibre în dezvoltarea regiunilor, între orașeni și populația de la țară, migrantă spre marile orașe. În plus, statul va trebui să facă față problemelor îmbătrânirii populației, într-un sistem de protecție socială care acoperă doar o mică parte a cetățenilor, mai ales în situația în care politica unui singur copil pe familie nu mai permite acesteia să joace rolul tradițional de odinioară.

Foarte puține sunt țările care s-au schimbat rapid și spectaculos în decursul istoriei. Prin liberalizarea radicală a economiei, țara cea mai populată din lume a abandonat exportul produselor „bas de gamme“ în favoarea celor de înaltă tehnologie (electronică, televiziunea prin cablu, telefoanele mobile, DVD, aparatele foto digitale, aparatura radio auto, computerele, materialul informatic) favorizând un sector privat dinamic și atrăgând peste 53 de miliarde dolari, investiții străine directe. În domeniu, se constată o integrare strânsă cu firmele de profil din Taiwan care au investit pe continent.

Iată deci, China, devenită o mare putere economică, preocupată în prezent de a juca rolul de lider regional. Progresele sale economice au trezit neliniște în rândul celorlalți lideri, vecini și parteneri comerciali. Astfel, țările asiatice se tem că vor pierde avantajele concurențiale pe piețele

tehnologiilor de vârf, iar americanii sunt preocupați de amploarea crescândă a deficitului comercial. Drept urmare, SUA, Japonia și Coreea de Sud au solicitat reevaluarea monedei, dar este puțin probabil că o astfel de decizie să fie agreată pe deplin la Beijing.

Transformarea modelului dirijist, planificat în economia de piață nu a fost nicăieri un proces simplu însă spre deosebire de haosul din Rusia sau din alte țări, bilanțul în cazul Chinei este pozitiv. Promovarea comerțului și investițiilor străine directe a fost o idee bună, în sprijinul integrării în economia mondială, spre deosebire de Coreea de Sud și Japonia care au recurs la practici protecționiste chiar și după criza din anii 1997 – 1998, fără a obține rezultatele scontate. Deschiderea porților pentru investițiile străine s-a soldat cu locul cinci în topul beneficiarilor mondiali, după SUA, Regatul Unit, Benelux și Germania. Societățile străine sunt bine reprezentate în sectoarele: automobile, telefoane portabile, export – import (peste 50%) și comerț intern. Veniturile firmelor americane, de exemplu, de proveniență chineză sunt de aproximativ 7,2 miliarde dolari, față de 4,6 miliarde în cazul Mexicului și 1,85 miliarde, în cel al Braziliei.

O parte importantă a întreprinderilor se află în continuare în proprietatea statului, cu riscul de a dezvolta supracapacități industriale. Astfel, China ar putea să producă anual 2,8 milioane automobile, dar numai 1,8 milioane sunt vândute în prezent. În domeniul monetar, păstrarea regimului cursului fix a determinat creșterea rezervelor masei monetare și a creditului, ceea ce ar putea determina noi investiții imobiliare, dar și în capacități productive, cu riscurile inerente de insolvabilitate.

În 1979, Deng Xiaoping populariza națiunea de „Xiao Kang“, enunțată pentru prima oară de un clasic al poeziei chineze foarte vechi. În traducere este vorba despre conceptul unei societăți ideale care procură bunăstare tuturor cetățenilor săi. Dimensiunea economică în viziunea lui Deng, de doar 800 de dolari pe locuitor, a fost depășită, dar comparativ cu țările

dezvoltate, decalajul este încă foarte mare. Succesul se bazează într-o bună măsură și pe comprimarea creșterii populației.

De remarcat faptul că 90% dintre chinezi sunt proprietari ai locuinței, spre deosebire de doar 52% în Hong Kong și 61% în Japonia, doar Singapore depășind rata acestora, cu 92%. În domeniul dotării familiilor cu aparatură electrocasnică situația este bună, singurul bun încă inaccesibil fiind automobilul.

Progresul nivelului de trai este în continuare în centrul atenției liderilor chinezi. În prezent, China are 200 de orașe cu peste un milion de locuitori. Zonele urbane sunt concentrate în partea orientală, de coastă, care produce aproximativ 57% din PIB-ul total, regiunilor centrale revenindu-le 26%, iar celor vestice doar 17%. Printre punctele slabe ale economiei chineze pot fi menționate în primul rând disparitățile regionale.

În prezent guvernul duce o politică de dezvoltare a zonelor defavorizate, din vest. O altă problemă este șomajul, estimat la peste 8% în zonele urbane și incert în cele rurale. Soluțiile preconizate sunt dezvoltarea sectorului privat și îndeosebi a sectorului serviciilor. A treia mare problemă a Chinei o constituie îmbătrânirea populației. În anul 2030, un sfert din populație va avea peste 65 de ani, procent comparabil cu cel din SUA, numai că în China nu funcționează încă sistemul fondurilor de pensii. Va trebui deci să dezvolte această industrie, în tandem cu piețele de acțiuni și obligațiuni care să absoarbă economiile celor ce se pregătesc pentru pensie. Chinezii au adoptat economia capitalistă pe măsură ce a crescut speranța de viață. Domeniul nu a scăpat investitorilor internaționali care au înființat, în ultimii ani, o mulțime de societăți mixte și fonduri mutuale orientate pe acțiuni.

La întrebarea, cât câștigă un chinez în industriile orientate spre export, în situația în care salariile minime legale în țările în curs de dezvoltare, sunt între 30 și 50 de dolari, în zonele unde sunt cele mai mari salarii din China,

salariul minim este de 42 dolari, deci iată că dorința de a migra în China, pentru bunăstarea „a la Deng” pare, în prezent, să fie redusă.

Cronologia reformelor economice:	
• 1949	Proclamarea Republicii Populare Chineze.
• 1953	Lansarea colectivizării agriculturii.
• 1953-1957	Primul plan cincinal, cu accent pe dezvoltarea industriei grele.
• 1958-1960	Programul “Marele salt înainte” având ca obiectiv dezvoltarea economică și tehnică.
• 1961	Eșecul programului de mai sus a avut drept consecință o catastrofală criză alimentară.
• 1966	Începutul revoluției culturale.
• 1972	Lansarea politicii celor doi copii pentru fiecare cuplu.
• 1976	Moartea lui Mao.
• 1977-1978	Politica unui singur copil pentru fiecare cuplu.
• 1978	Deng Xiaoping inițiază procesul transformării economiei planificate în economie de piață prin adoptarea principiului de „economie socialistă de piață”. Începutul reformei sectorului de stat. Lansarea “politicilor celor patru modernizări”: apărare, cercetare științifică, agricultură, industrie.
• 1979	Deschiderea celor patru zone economice speciale care puteau primi investiții străine și a primelor întreprinderi sau societăți mixte (joint ventures).
• 1979-1984	Programul de renunțare la colectivizare și deschiderea față de comerțul internațional.
• 1984-1985	Politica liberalizării preturilor.
• 1987	Disensiuni în sânul aparatului de stat cu privire la ritmul liberalizării economice.

• 1989	Represiunea mișcării studenților din piața Tien'anmen și a mișcării muncitorești din suburbiile capitalei.
• 1992	Deng Xiaoping lansează chinezilor sloganul “îmbogățiți-vă!”
• 1993	Înscrierea în constituție a termenului de “economie socialistă de piață”. Promulgarea legii care permite normalizarea regimului capitalurilor mixte. Eșecul negocierilor cu GATT.
• 1996-2000	Al IX-lea plan cincinal prevede o creștere susținută, dar care să nu depășească nivelul de 10%, în vederea evitării inflației.
• 1997	Moartea lui Deng Xiaoping și retrocedarea Hong Kong-ului care devine prima regiune administrativă specială (RAS).
• 1999	Retrocedarea Macao (a doua RAS)
• 2000	Punerea în șomaj a aproximativ șase milioane de lucrători din întreprinderile de stat.
• 2001	China devine membră OMC.
• 2002	Continuarea procesului liberalizării capitalurilor de stat.
• 2003	O deschidere mai mare a bursei chineze pentru investitorii străini. Epidemia de gripă aviară. Primul zbor în spațiu cu cosmonauți la bord.
• 2005	Flexibilizarea ușoară a regimului de schimb.
• 2008	Organizarea jocurilor olimpice la Beijing.

Sursa: prelucrat după “Problèmes économiques,, nr. 2845 din 3 martie 2004

Situația balanței comerciale prezintă deficite cu Asia de Sud-Est și excedente cu America de Nord și Europa. Astfel, deficitul cu Taiwan-ul se cifrează la aproximativ 31,5 mld, la fel și cel cu Coreea de Sud și 7,6 mld cu țările membre ASEAN, 5 mld cu Japonia și 1,3 mld cu Australia.

China a depășit SUA pe relația Coreea de Sud, devenind principalul partener comercial al acesteia. În virtutea acestor relații, dar și ca promotor al unei zone lărgite de liber-schimb asiatic, China face parte acum din grupul ASEAN (cei zece +Japonia, Coreea de Sud și China).

Revenind la problema excedent/deficit, în relația cu SUA s-a depășit pragul de 500 miliarde dolari, ceea ce reprezintă aproximativ 5% din PIB-ul american. Datoria externă americană cumulată este la un nivel relativ redus, 25% din PIB, dar dacă se va continua în ritmul actual ar putea ajunge la 40% în 2010 și 70% în 2020. Dacă deficitul comercial american ar putea fi redus la 2,5%, atunci datoria s-ar stabili undeva în jurul a 40%, ceea ce ar însemna o importantă frontieră psihologică.

O serie de critici avertizează asupra unor posibile stări conflictuale, atâta timp cât soldul nu va fi compensat printr-o corecție monetară, întrucât moneda chineză a fost atașată de dolar. Politicienii americani nu se sfiesc să afirme că exporturile chineze sunt produse de muncitori în regim de muncă forțată. Cu o populație de 1,3 mld. locuitori, țara s-a plasat pe locul șase, ca potențial economic și menține rata de creștere cea mai ridicată. A devenit membră a OMC în 2001, a găzduit jocurile olimpice în 2008, iar în 2010 va organiza expoziția universală.

În definitiv acest boom spectaculos a fost încurajat de occidentali. Astfel, gigantul suedez al mobilei, **IKEA**, cumpără 15% din producția Chinei, iar lanțul american de supermagazine **Wal-Mart** se aprovizionează aici în mare parte. Produsele respective au fost și înainte cumpărate în străinătate, dar la prețuri mai mari. Foarte multe companii cunoscute produc acum direct: **Phillips**, **Athletic Shoe** etc., muncitorii chinezi fiind mult mai ieftini decât cei americani (salariu pe oră). Din acest motiv, chiar și întreprinderile mexicane "*maquiladoras*" care produc pentru export, se mută acum în China.

Capitolul 1

CHINA, MOTORUL ECONOMIEI MONDIALE

1.1. Coordonate economice

În ultimele decenii China s-a afirmat prin dinamismul excepțional și creșterea rareori întâlnită, la alte țări, a performanțelor economice.

Republica Populară Chineză a fost creată în anul 1949, urmând calea dezvoltării socialiste. De la acest eveniment și în mod special după 1978, când a început aplicarea politicii de reformă și deschidere, China a făcut progrese uluitoare în domeniile politic, economic, cultural, social etc. Astfel, în perioada 1978-2006, Produsul Intern Brut al Chinei a realizat o creștere medie anuală de 9,5%, înregistrând 2.368 de miliarde de dolari SUA, în anul 2006. Anvergura economică a Chinei a determinat ca aceasta să atingă locul patru în lume. În același an, volumul total al exporturilor și importurilor Chinei a fost de 1.760,7 miliarde de dolari, iar rezerva valutară a ajuns la 1.072,6 miliarde de dolari.

China a reușit să se transforme dintr-o societate săracă, într-una cu un nivel de trai decent. În momentul de față, țara depune toate eforturile pentru a realiza noi pași în procesul de modernizare. Se urmărește ca Produsul Intern Brut pe locuitor să ajungă la 3000 \$ în 2020, să realizeze o tehnologie avansată, o cultură avansată, o societate prosperă și armonioasă, cu democrație mai accentuată.

Republica Populară Chineză este adesea considerată o superputere în devenire și totodată, un model atipic de putere datorită populației ei vaste, creșterii economice rapide, investițiilor mari în cercetare și dezvoltare, situației sale de țară deținătoare de arme nucleare, cu vaste capacități de a

participa la cucerirea spațiului cosmic*. China este a patra putere economică din lume considerând PIB-ul la cursurile pieței valutare și a doua, considerându-l la paritatea puterii de cumpărare.

De asemenea, este membru permanent al **Consiliului de Securitate**, din cadrul **Organizației Națiunilor Unite**. Reformele economice bazate pe economia de piață realizate după 1978 au ajutat la ridicarea a 400 de milioane de oameni din sărăcie, aducând rata de sărăcie de la 53% din populație în 1981, la 8% în 2001.

Cu toate acestea, China întâmpină acum alte probleme economice și sociale, care includ o populație cu îmbătrânire rapidă și o creștere a discrepanței venitului pe mediile: urban - rural.

În prezent, China joacă un rol major în cadrul comerțului internațional. Este cel mai mare consumator de oțel și beton din lume, folosind o treime și peste jumătate din furnizările mondiale lumii; este de asemenea, al doilea importator de petrol pe plan mondial. Este al treilea importator și al doilea exportator în comerțul mondial cu mărfuri .

Potrivit datelor **Băncii Mondiale**, în anul 2006 China avea un Produs Intern Brut de 2.644,7 miliarde dolari SUA, față de indicatorul corespunzător la nivel mondial, care atingea 48.461, 9 miliarde dolari SUA, ceea ce reprezenta 5,46%. În același timp, teritoriul Chinei reprezintă 7,17% din cel mondial.